

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Dil, Edebiyat, Kültür, Tarih, Sanat ve Eğitim Araştırmaları
Dergisi
The Journal of International Language, Literature, Culture, History, Art and Education Research

|| Sayı/Issue 20 (Mart/ March 2025), s. 287-299
|| Geliş Tarihi-Received: 15.02.2025
|| Kabul Tarihi-Accepted: 30.02.2025
|| Araştırma Makalesi-Research Article
|| ISSN: 2687-5675
|| DOI: 10.5281/zenodo.15017990

Jean Echenoz'un *Bir Yıl (Un An)* Romanının Çeviri Stratejileri Yöntemiyle İncelenmesi

An Analysis of Jean Echenoz's Novel Bir Yıl (Un An) with the Method of Translation Strategies

Sultan Dilek GÜLER*
Tülünay DALAK**

Öz

Fransız roman yazarı Jean Echenoz minimalist stilin en önemli temsilcilerindendir. Minimalizm (küçürek yapı) az yazıp çok şey söyleme yöntemidir. Yazarın Türkçeye Mehmet Emin Özcan tarafından *Bir Yıl* olarak çevrilmiş olan *Un An* adlı romanı da minimalist bir yapıttır. Yapıtta çevirmenin kaynak dilden hedef dile aktarımı sırasında benimsediği çeviri stratejilerinin neler olduğu eksenindeki bu çalışmada stratejinin tanımı yapılmış, çeviri stratejilerinin kuramsal arka planı verilerek söz konusu romanda hangi çeviri işlemlerinin gerçekleştiği uygulamalı olarak ele alınıp değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Kaynak dilin kültüründe anlam kaybını önlemek ve hedef dilin kültürüne yakın bir çeviri yapmak için kullanılan çeviri stratejileri çevirmenlere çeviri eylemini gerçekleştirme sırasında yardımcı olduğu gibi çeviri eleştirisi için de veri sağlayan özelliğiyle dikkate değerdir. Dünyaca tanınan ve uluslararası düzeyde çevirileri yapılan Jean Echenoz'un romanının karşılaştırmalı çeviri çalışmasının seçilmesinin nedeni çağdaş bir eserin nasıl çevrildiğini gözlemlemek, çeviri stratejileri bağlamında hangi yöntemlerin uygulamaya konulduğunu saptamak ve bulgulardan hareketle en çok hangi çeviri stratejilerine başvurulduğunu ortaya koymaktır. Çağdaş bir yazarın çağdaş çevirmenler tarafından nasıl çevrildiğinin değerlendirmesini yapmanın alana katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Roman boyunca çeviri stratejilerinin taranması yöntemiyle elde edilen verilerden yola çıkarak, çeviride en çok yerleştirme/yerileştirme stratejisinin benimsendiği ve bu doğrultuda da kaynak metindeki dilsel, kültürel yapıların hedef kitleye en uygun şekilde aktarımının yapılmasını sağlayan iletişimsel çevirinin gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bir Yıl (Un An), çeviri stratejileri, Jean Echenoz, yerleştirme/yerileştirme.

Abstract

French novelist Jean Echenoz is one of the most important representatives of the minimalist style. Minimalism is a method of writing less and saying more. The author's novel *Un An*, translated into Turkish as *Bir Yıl* by Mehmet Emin Özcan, is also a minimalist work. In this current study, based on the translation strategies adopted by the translator during the transfer

* Arş. Gör. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İngilizce-Fransızca Mütercim ve Tercümanlık Bölümü, e-posta: sdguler@cumhuriyet.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6536-3396.

** Doç. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İngilizce-Fransızca Mütercim ve Tercümanlık Bölümü, e-posta: tulinay@cumhuriyet.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1717-9460.

from the source language into the target language in the novel, the definition of the strategy is made, the theoretical background of the translation strategies is given, and the translation processes carried out in the novel in question are practically discussed, evaluated and interpreted. Translation strategies used to prevent loss of meaning in the culture of the source language and to make a translation close to the culture of the target language are notable for not only helping translators during the translation action but also providing data for translation criticism. The reason for choosing a comparative translation study of the world-renowned and internationally translated novel of Jean Echenoz is to observe how a contemporary work is translated, to determine which methods are put into practice in the context of translation strategies, and to reveal which translation strategies are most used based on the findings. It is anticipated that evaluating how a contemporary author is translated by contemporary translators will contribute to the field. Based on the data obtained by scanning the translation strategies throughout the novel, it has been concluded that the localization/domestication strategy is mostly adopted in translation, and in this direction, communicative translation is carried out, which ensures the transfer of the linguistic and cultural structures in the source text to the target audience in the most appropriate way.

Keywords: Bir Yıl (Un An), equivalence/reformulation, Jean Echenoz, translation strategies.

Giriş

Jean Echenoz'un Türkçeye *Bir Yıl* olarak çevrilmiş olan *Un An* adlı romanı minimalist bir yapıttır. Romanın Fransızcası 1997'de Les Éditions de Minuit tarafından basılmış ve piyasaya sürülmüştür. Bu çalışmada Fransızca 2014 basımından hareketle, 2015'de Mehmet Emin Özcan tarafından çevrilen ve Helikopter Kitap Yayınevi Ltd. tarafından basılan eserin Fransızcasıyla Türkçe çevirisinin karşılaştırması, çeviri stratejileri bağlamında ele alınıp değerlendirilmektedir. Her bir çeviri kuramcısı tarafından farklı şekillerde sınıflandırılan çeviri stratejileri çevirmenin çeviri sırasında uygulama alanına soktuğu çeviri yöntemleridir. Çevirmenin okuma sırasında ve çeviri sürecindeki seçimleri, aldığı kararlar ve uyguladığı yoldur. Çevirmenden çevirmene değişen bu yol, yöntem, kararlar çevirinin hangi doğrultuda çevrildiğini belirleyen, çevirmenlere kılavuzluk eden, çevirmen adayları için veri sağlayan bir çeviri ürünüdür. Bu verilerden hareketle çevrilmiş metnin kaynak dilin normlarına mı yoksa hedef dilin normlarına mı göre çevrildiği saptanabilir.

Eski dönemlerden günümüze kadar birçok evrelerden geçen çeviri anlayışı, dönemin koşullarına göre biçimlenerek değişim, dönüşüm ve yeni bakış açılarıyla bütünleşerek kaynağa bağlılık yerini hedef kültürün normları doğrultusundaki bir çeviri anlayışına bırakmış, sözcüğü sözcüğüne ya da birebir çeviriden serbest çeviriye evrilmiştir. Hedef kitlenin ihtiyaçları doğrultusunda şekillenen yeni paradigma iletişimsel çeviriyi bir anlamda dayatmış ve gerekli kılmıştır. Bu değişime ayak uyduran "sadık" ya da "serbest" ekseninde dönen iki kutuplu çeviri stratejileri de zaman içinde çok boyutlu bir yapıya bürünmüştür. Merceğin iletişimsel çeviriye odaklandığı bu eksen, kültürlerarası bir özelliğe sahip olan çeviri dillerarası aktarımda kaynak dilin kültürünü göz önünde bulundurmanın yanı sıra hedef dilin kültürünü de dikkate alan bir yörüngede ilerleyişini sürdürmüştür. Kaynak metnin hedef metne aktarılması sırasında kültürlerarası etkileşimi sağlayacak bir dizi çeviri stratejisinin yardımıyla hedef okurun kendi dilinde üretilmiş izlenimi hissettiği yöntem ve stratejiler benimsenir hale gelmiştir. Kaynak dilin kültürünün hedef dilin kültürünün olanakları çerçevesinde sunulması anlayışına yer verilen parametreler günümüz çeviri anlayışıyla örtüşüp bütünleşmiştir. Bu bütünleşmede öne çıkan hedef kültürün özelliklerinin daha fazla hissedilir/hissettirilir olmasıdır. 21. yüzyılda, dillerarası kültür transferinde etkileşimin sağlanması amacıyla kaynak metnin sunduğu veri-bilgi-mesaj alışveriş aktarımı hedef kitlenin dilek, istek, beklenti ve gereksinimleri doğrultusunda gelişen bir yörüngede ilerlemektedir.

Kaynak dilin kültüründe anlam kaybını önlemek ve hedef dilin kültürüne yakın bir çeviri yapmak için kullanılan çeviri stratejileri çevirmenlere çeviri metni okuması ve çeviri eylemini gerçekleştirmesi sırasında yardımcı olduğu gibi çevirmenin uyguladığı çeviriler doğrultusunda benimsenmiş olan yöntemlerin çeviri eleştirisinde somut veriler sağlamasına da katkıda bulunur. “*Dildeki ayrımlar kaçınılmazdır (...) çünkü bunlar, iki dilsel geleneğin gelişmesindeki benzemezliğin ve bakışimsızlığın sonucunda ortaya çıkmıştır.*” (Popoviç, 2012, s. 88). Bu açıdan, iki dilde karşılaşılan sorunlara eşdeğerlik bağlamında çözüm önerileri oluşturması anlamında çeviri stratejilerinin önemi yadsınamaz. Bu çalışmada, dillerarası çeviriden kaynaklanan anlam sorunlarını en aza indirmek amacıyla gerçekleştirilen çeviri stratejilerinin neler olduğu, çevirmen tarafından nasıl uygulandığı ortaya konulmaktadır. Amaç çevirmenin kaynak metindeki dilsel, sosyal, kültürel, dilbilgisel yapıları hedef kitlenin diline, kültürüne, dil bilgisine en uygun şekilde aktarım yapmasını sağlayacak stratejileri çeviri gündeminin bir parçası haline getirerek yeni stratejilerin oluşmasına aracılık etmektir.

1. Çeviri Stratejilerinin Kuramsal Çerçevesi

1.1. Strateji Kavramı

Türk Dil Kurumu (TDK) stratejiyi “izlem” olarak nitelendirmektedir. Çeviri açısından, çeviri stratejisi çeviri sırasında izlenen yöntem olarak değerlendirilir. Işın Bengi-Öner (2001, s. 35) stratejiyi “yöntemin ilkesi” kapsamında çevirmenin çevirisinde yabancı sözcük kullanmamak için eşanlatı yoluna gitmesi şeklinde ele alırken, Boztaş ve Yener (2005, s. 36), çeviri stratejisini “*çevirmenlerin (...) uyguladıkları tutarlı bir hareket planı*” biçiminde tanımlarlar. Gürçağlar’ın söylemiyle (2011, s. 38), çeviri stratejileri, çevirmenlerin bir metni çevirirken çeviri sürecinde uyguladıkları yöntemlerdir. Perihan Yalçın açısından ise (2015, s. 96), çevirmenin çeviri esnasında izlediği yol ve aldığı kararlardır. M. H. Suçin’e göre (2013, s. 201), strateji, “*çevirmenin metni çevirmeden önce okuma sırasında ve çeviri yaptığı süreçte, çevirinin amacına ve normlarına göre belirlediği bir dizi seçenekleri ve kararları ifade eder*”.

Yapılan tanımlardan hareket edildiğinde, Hann’ın söylemiyle (Akt. Bonderanko, 2013, s. 215) “*iki dilli uyarlayıcı*” olan çevirmenin çeviri öncesinde, okuma sırasında ve çeviri sürecinde izleyeceği ya da izlediği yol, çevirinin amacına göre yaptığı seçimler, aldığı kararlar, kullandığı yöntemler ve yapılan işlemlerin tümünün çeviri stratejilerini oluşturan plan ve taktikler olduğu görülür.

Çeviri sırasında karşılaşılan zorluklara karşı uygulamaya sokulan çeviri stratejileri, çevirmenlere nasıl bir yol izlemesi gerektiği yönünde yardımcı olurken diler arasında eşdeğerliğin maksimum düzeyde sağlanmasına katkıda bulunmasının yanı sıra iki metin arasında çeviri kayıplarını minimum seviyeye indirmeye imkân tanıyan özelliğiyle çevirmenin çeviri esnasında başvurduğu yöntemler olarak çevirmenin yolunu aydınlatan, işini kolaylaştıran taktikler bütünüdür. Çevirmenin uyguladığı her edim çeviri stratejisi olarak değerlendirilebilir.

1.2. Genel Çeviri Stratejileri

Fransızca ve İngilizce metinlerden hareketle karşılaştırmalı bir çözümleme yaparak bazı çeviri stratejilerini ortaya koyan Vinay ve Darbelnet (1995), bağımlı ve serbest çeviriye göndermede bulunan iki tür çeviri stratejisi belirlerler: Doğrudan çeviri ve dolaylı çeviri. Doğrudan ve dolaylı çeviri stratejilerine bağlı birtakım alt-stratejilere de “işlemler” adını verirler. Doğrudan çeviri stratejilerinde; ödüncleme, öykünme, birebir çeviri işlemleri bulunurken, dolaylı çeviri stratejilerinde; değiştirim, modülasyon, eşdeğerlik, uyarlama işlemleri yer alır (Akt. Suçin, 2013, s. 43).

Vinay ve Darbelnet'in dizgeleştirdiği çeviri stratejileri kavramsallaştırılan unsurlar ve genel çeviri yöntemleridir. Kearns'a göre (Akt. Gürçağlar, 2011, s. 39), genel çeviri stratejileri, "bütün çevirmenlerin her tür metinle karşı karşıya geldiklerinde başvurdukları stratejilerdir". Çalışma kapsamında ele alınacak genel çeviri stratejileri şunlardır: ödünçleme, öykünme, ekleme, çıkarma, açıklama, telafi (ikame), çıkarım, özelleştirme, genelleştirme, yer değiştirme, dönüştürüm, standartlaştırma, perspektif kaydırma (değiştirme), yabancılaştırma, yerleştirme/yerelleştirme, birebir (sözcüğü sözcüğüne) çeviri, iletişimsel çeviri.

Ödünçleme: Ödünçleme, kaynak metinde bulunmasına karşın hedef dilin kültüründe olmayan sözcüklerin ya da ifadelerin çevrilmeden kaynak dilden hedef dile aktarılmasıdır (Gürçağlar, 2011, s. 43). Kaynak dildeki sözcüğün gerek aynen gerekse erek dilin sesletim kurallarına uygun bir şekilde alıntılanması (Yazıcı, 2007, s. 32) olan ödünçleme, Vinay ve Darbalnet'e göre (Akt. Suçin, 2013, s. 43), sözcüğün kaynak dilden hedef dile olduğu gibi transfer edilmesi işlemidir. Hedef dilde yer almayan ifadeler için kullanılan (Yalçın, 2015, s. 98) ödünçlemede yabancı bir ifadenin hedef dile dâhil edilmesi söz konusudur (Yalçın, 2015, s. 104). Ödünçleme, sonuç olarak, kaynak dildeki bir unsurun hedef dile birebir nakledilmesidir.

Öykünme: "Sözcük ve tamlamanın birebir çevrilmesi" (Yazıcı, 2007, s. 32) olan öykünme, hedef dilin metnine aktarılan, yabancılaştırma yoluna gidilmeyen, ancak yerli de olmayan, kısmen yabancı olan ifadenin hedef dilin sözcüklerinden oluştuğu ve sözdizimine uyduğu bir çeviri stratejisidir (Suçin, 2013, s. 206). Öykünmede yabancılaştırmada olduğu gibi keskin bir aktarım yoktur, yabancılaştırma en az seviyede hissedilir (Yalçın, 2015, s. 103). Öykünme yoluyla hedef dile dâhil edilen ifadelerin o kültüre ait olması için belli bir sürece gerek duyulur, kaynak dilden alınan ifade zaman içinde hedef dilin kültürüne yerleşebileceği gibi kullanımdan düşebilir de (Suçin 2013, s. 206). Aksan açısından öykünme, kaynak dildeki örneğine benzetilerek alıntılanan sözcük öbekleridir (Akt. Suçin, 2013, s. 206). Öykünme yoluyla çeviri, dillerarası ve kültürlerarası alışverişe imkân tanıyan bir çeviri işlemidir.

Ekleme: Kaynak metinde bulunmayan bazı sözcük ya da ifadelerin hedef metne ilave edilmesi (Suçin, 2013, s. 228) olan ekleme yoluyla yapılan çeviri Gürçağlar'a göre (2011, s. 43) kaynak metinden hareketle erek metnin içine tarihsel veya kültürel öğeler bağlamında birtakım sözcüklerin dâhil edilmesi ya da dip not şeklinde eklenmesidir. Mine Yazıcı (2007, s. 39), ekleme stratejisini genişletme kapsamı içinde alarak çevirmenin erek dil ve kültürün gereksinimlerine göre çeviriyi açımlayarak ya da ek bilgi vererek çevirmesi olarak değerlendirmektedir.

Çıkarma: Çıkarma yoluyla çevirme, bazı sözcük ve ifadelerin gereksiz veya sorunlu görülen kısımlarının çeviriye dâhil edilmemesidir (Gürçağlar, 2011, s. 43). Mine Yazıcı (2007, s. 39), çıkarma stratejisini daraltma işlemi gibi görmekte ve kaynak metni tam veya kısmen özetleyerek çevirme olarak adlandırmaktadır. Kaynak dilde bulunan bir sözcük ya da ifadeye hedef dilde yer verilmemesi (Yalçın, 2015, s. 110-111) olan çıkarma, çevirmenin bilinçli olarak metni çeviri kaybına uğrattığı bir yöntemdir (Suçin, 2013, s. 230). Aksoy'a göre, (Akt. Suçin, 2013, s. 230) çıkarma yoluyla yapılan çeviri stratejisi bazı zorunlu hallerde, eşdeğerliğin olmaması durumunda ya da ifadenin yetersiz karşılanması halinde başvurulacak bir yöntemdir.

Açıklama: Açıklama, kaynak metinde olmayan unsurların erek metnin içinde "yoğrularak" verildiği bir tür ek bilgidir (Yazıcı, 2007, s. 35). Kaynak metinde örtük bir anlamın netleştirilmesi (Gürçağlar, 2011, s. 43) olan açıklama yoluyla yapılan çeviri dillerarasında farklılıkların ortaya çıkmasıyla oluşan anlam boşluğunu kapatmak amacıyla çevirmenin kaynak dildeki unsurun anlamını ve işlevini değiştirmeden hedef

dile transferinde kullandığı bir çeşit telafi stratejisidir (Suçin, 2013, s. 117). Açıklama/açıklama veya genişletme, çevirmenin kaynak metindeki bir fikrin veya bir ifadenin “işlemine” daha fazla sözcükle dile getirmesi işlemidir (Boztaş ve Yener, 2005, s. 62). Kısaca, açıklama/açıklama iki dil arasında çeşitli farklılıklardan kaynaklanan dilsel öğelerin birkaç sözcükle ifade edilmesi yöntemidir.

Telafi (İkame): Telafi, kaynak metindeki kalıp sözler, deyimler ve atasözlerinin erek metinde birebir çeviri yerine benzer anlamdaki karşılığıyla verilmesidir (Gürçağlar, 2011, s. 43). Fawcett’e göre (Akt. Yazıcı, 2007, s. 33), çevrilmeyen bir sözcük veya ifadenin metnin ilerleyen bölümünde koyu harf veya italik olarak çevrilmesi stratejisidir. Newmark açısından ise (Akt. Yalçın, 2015, s. 105) telafi, metinde oluşan anlam kaybının metnin başka bir yerinde giderilmesi işlemidir. Suçin için telafi, anlam kaybını karşılama biçimidir ve telafi metindeki örtük durumu belirttik ya da belirttik durumu örtük hale getirme şeklinde olabileceği gibi düz anlamlı bir sözcenin yananlamlı ya da yananlamlı bir ögenin düz anlamlı olarak sunulması biçiminde de olabilir. Benzer şekilde somut olan soyut olanla ya da soyut olan somut olanla yer değiştirebilir. Telifide bir sözcük oyununun başka bir sözcük oyunu ile değiştirilmesi söz konusu olabilir (Suçin, 2013, s. 217-218).

Çıkarım: Çeviride “çıkarım” dilsel ögenin anlamından yola çıkılarak, çıkarımda bulunarak yapılan çeviri işlemidir (Yazıcı, 2007, s. 133). Çıkarım yoluyla yapılan çeviri, metnin bütününden ya da parçasından anlam çıkarma işlemiyle gerçekleştirilen çeviri stratejisidir. Mantık yürütmenin devreye girdiği bu işlemde kaynak metinde yer alan dilsel, sosyal, kültürel, dilbilgisel verilerden hareket edilir. Çıkarım yoluyla, anlam yapılandırılarak semantik boşluklar doldurulur. Neden-sonuç ilişkisiyle oluşturulan anlamın metnin bütünüyle uyumlu olması önemlidir.

Özelleştirme: Dickins’a göre (Akt. Yalçın, 2015, s. 105) özelleştirme, kaynak dildeki üst anlamlı bir sözcüğün hedef dilde alt anlamlı bir sözcükle ifade edilmesidir. Özelleştirme yoluyla yapılan aktarımlar bir ölçüde çeviri kayıplarına yol açsa da uygun eşdeğerliğin bulunmaması durumunda kabul edilebilir bir strateji olarak başvurulabilir (Suçin, 2013, s. 221). Özelleştirme, kaynak metindeki sözcüğün daha dar ve daha özel olarak ifade edilmesidir (Yalçın, 2015, s. 105). Özetle, okurun zihninde belirgin bir anlam oluşturması için kullanılan özelleştirme genel bir ifadenin özel bir ifadeyle dile getirilmesi işlemidir.

Genelleştirme: Özelleştirmenin tersi bir işlem olan genelleştirme Dickins’a göre (Akt. Yalçın, 2015, s. 107), kaynak dildeki alt anlamlı bir sözcüğün hedef dilde üst anlamlı bir sözcükle ifade edilmesidir. Genelleştirme yoluyla yapılan aktarımlar bir miktar çeviri kayıplarına yol açabilir. Bununla birlikte hedef dilde uygun eşdeğerliğin olmaması durumunda kabul edilebilir bir strateji olarak başvurulabilir (Suçin, 2013, s. 222). Genelleştirmede kaynak dilde daha dar ve daha özel anlamlı ifadenin daha geniş bir anlamla aktarılması işlemi söz konusudur (Yalçın, 2015, s. 107).

Yer Değiştirme: “Yer değiştirme anlamı ve iletiyi değiştirmeden bir sözcük sınıfını diğeri ile değiştirme süreci olarak tanımlanır” (Boztaş ve Yener, 2005, s. 114). Yer değiştirmede, “tümcenin dilbilgisel olarak farklı bir şekilde yeniden düzgülenmesi” (Yazıcı, 2007, s. 35) söz konusudur. Vinay ve Darbelnet’e göre (Akt. Suçin, 2013, s. 43), değiştirim, sözün bir bölümünü anlam farklılığına uğratmadan başka bir bölümün yerine koymaktır. Değiştirim, fiilin isim veya ismin fiil hale getirilmesi işlemidir. Bu işlemde dilsel öğelerin yeri değiştirilir, kaynak dildeki dilbilgisel yapılar hedef dilde farklı şekilde kullanılır.

Dönüştürüm: Vinay ve Darbelnet’e göre (Akt. Suçin, 2013, s. 44) dönüştürüm, kaynak dildeki ifadenin hedef dilde farklı bir biçimde dile getirilmesidir. “Kaynak dil ile

hedef dil arasında somut-soyut, neden-sonuç, parça-bütün, parça-parça, sözcükleri tersyüz etme, karşıtı olumsuz yapma, aktif çatıyı pasif veya pasif yapıyı aktif yapma, zaman ve mekânla ilgili değişiklikler, sabit ve yeni metaforlar da dâhil olmak üzere simgeyi değiştirme şeklinde tezahür edebilir" (Suçin, 2013, s. 44). Kısaca, dönüştürüm yoluyla yapılan çeviri kaynak dildeki yapının farklı bir biçimde sunulması işlemidir.

Uyarlama: Uyarlama, kaynak dildeki toplumsal ve kültürel bir gerçeğin erek dilin toplumsal ve kültürel özelliğine göre çevrilmesidir (Boztaş ve Yener, 2005, s. 105). Bazı durumlarda yeniden yazma olarak tanımlanan (Yazıcı, 2007, s. 36) uyarlama, "çevirmenin kaynak metinle zaman ve uzam açısından uzaklığı açarak ya da metin veya yazın türünü değiştirerek kaynak metnin bütününe etkileyecek bir ürün ortaya çıkarmasıdır" (Yazıcı, 2011, s. 147). Dolayısıyla, uyarlama çevirinin hedef metnin kültürü doğrultusunda yeniden üretilmesi işlemidir.

Standartlaştırma: Standartlaştırma, kaynak metinde kullanılan şive, ağız ve argoların erek metne standart bir dille aktarılmasıdır (Gürçağlar, 2011, s. 43). Standartlaşma yoluyla çeviri, "uyarlamanın aksine toplumsal, yöresel ve zaman farklılıklarını göz ardı ederek ölçünlü ve dilbilgisel kurallara sadık dil kullanarak (yapılan) çeviri yöntemidir" (Yazıcı, 2007, s. 37). Standartlaştırma yani ölçünleştirme toplumsal, yerel, kültürel farklılıkların kapsam dışı bırakılarak yapılması işlemidir.

Perspektif Kaydırma (Değiştirme): Perspektif kaydırma, kaynak dilde bulunan sözcük ve yerleşmiş ifadelerin hedef dile değiştirilerek çevrilmesi stratejisidir. Ayrıca, "atasözü, reklam amaçlı veya siyasi sloganların, film adlarının çevrilmesinde erek dil ve kültür özelliklerini göz önünde bulundurarak çevrilmesi "yeniden düzgülendirme" veya "eşdeğerlik" kavramı ile birlikte kullanılmakla birlikte, (...) perspektif kaydırma kapsamına da girer" (Yazıcı, 2007, s. 38). Perspektif kaydırma yoluyla yapılan çeviri, iki dil arasında tam bir eşdeğerlik sağlanmadığı durumda atasözlerinin, kalıplaşmış ve özel ifadelerin hedef dil ve kültür özelliklerine göre çevrilmesi stratejisidir.

Yabancılaştırma: Suçin'e göre (2013, s. 203-204) yabancılaştırma, kaynak dilin sosyo-kültürel özelliklerinin hedef metinde kendini maksimum seviyede duyumsatmasıdır. Bu durum ithal edilmiş dilbilgisi veya kültürel unsurların doğrudan hedef metne alınmasından kaynaklanır. Yabancılaştırma, hedef dildekine benzer değere sahip bir ifade bulunmadığında, kaynak dilin kültürel özelliklerinin hedef metne dâhil edilmesi stratejisidir (Demirekin, 2014, s. 42). Yazıcı (2007, s. 38), yabancılaştırmayı, çevirmenin yabancı kültürü tanıtmak amacıyla kullandığı bir çeviri stratejisi olarak değerlendirir. Yabancılaştırma işlemi metne egzotik, prestijli, sofistike bir hava vermek amacıyla da kullanılabilir (Yalçın, 2015, s. 102).

Yerelleştirme/Yerlileştirme: Yabancılaştırmının zıddı olan yerlileştirme veya yerelleştirme, Munday'a göre (Akt. Odacioğlu, 2017, s. 74) dilsel ve kültürel bir ürünün hedef ortama uyarlanmasıdır. Yerlileştirme, kaynak dilde bulunan unsurların hedef dilin kültürü doğrultusunda çevrilmesidir (Demirekin, 2014, s. 44). Yerlileştirme yoluyla yapılan çeviri bir başka yönüyle de "hedef dilin yerli kültürel ögesinin kaynak metin ortamına dâhil edilmesidir" (Suçin, 2013, s. 212). Dickins açısından (Akt. Yalçın, 2015, s. 104) yerlileştirme, hedef metinden kaynak metne yapılan kültür naklidir. Yabancılaştırma yoluyla yapılan çeviride nasıl kaynak metnin kültürel ögesi ön plana çıkıyorsa yerelleştirmede de hedef dilin kültürü ön plana çıkmaktadır.

Birebir (Sözcüğü Sözcüğüne) Çeviri: En çok kullanılan çeviri stratejisi olduğunu dile getiren Gürçağlar (2011, s. 43), birebir çeviriyi çevirmenin kaynak metnin dilbilgisel ve biçimsel özelliklerine bağlı kalarak uyguladığı bir yöntem olarak tanımlar. Stolze (2013, s. 84), sözcüğü sözcüğüne çeviriyi "kaynak dilin sözdizimsel yapılarının, erek dilde aynı yapıda

ve aynı içerikli sözdizimsel yapılarla yer değiştirmesi" olarak görür. Sözcüğü sözcüğüne çeviri, kaynak metnin gramer kurallarına sadık kalınarak yapılan bir çeviri işlemidir.

İletişimsel çeviri: Birebir karşılığı olmayan durumlarda başvuru olan yöntem olan iletişimsel çeviri, Newmark'a göre (Akt. Suçin, 2013, s. 215) kaynak metinde bulunan kültürel ifadelerin hedef dil okurunun kabul edeceği bir biçimde çevrilmesi işlemidir. İletişimsel çeviri, çevirmenin kaynak dil yerine hedef dilin dil, kültür ve normlarını göz önünde bulundurarak gerçekleştirdiği çeviri stratejisidir. Kültür odaklı sözcük, ifade ve deyimlerin birebir çevrilemeyeceği durumlarda iletişimsel çeviri yöntemi kullanılabilir.

2. Stratejilerin Analizi

Yöntem olarak, kaynak metin Fransızcadan hedef metin Türkçeye yapılan çeviride, metin boyunca çevirmenin seçimleri ve aldığı kararlar taranarak, çevirmen tarafından uygulanan ve öne çıkan çeviri stratejileri saptanmaya çalışılacaktır. Dillerarası çeviri karşılaştırması yapılacak olan romanın künyesi aşağıdaki şekildedir:

-Jean Echenoz (2014). *Un An*, Paris: Les Éditions de Minuit.

-Jean Echenoz (2015). *Bir Yıl*, (Çeviren: Mehmet Emin Özcan), İstanbul: Helikopter, 2. Basım Mayıs.

Örnek 1:

Fransızcası: "Comme surgis de tiroirs réfrigérés, une étiquette à l'orteil, ces convois glissent vers des tunnels qui vous tueront bientôt le tympan" (Echenoz, 2014 s. 7).

Türkçesi: "Orta parmağın arasına sıkıştırılmış bir etiketle, soğuk çekmecelerden çekilip çıkarılmış benzeyen bu uzun cesetler, birazdan tünellere doğru kayacak, kulak zarınızın canına okuyacaktır" (Echenoz, 2015 s. 5).

Cümle genel olarak, kaynak metin gözetilerek serbest olarak çevrilmiş, ekleme, açılımlama stratejileri kullanılmıştır. Çevirmen, "cenaze alayı, kabile, konvoy" anlamına gelebilecek "convois" kelimesini "cesetler" şeklinde sunarak metnin bütününden hareketle "çıkarım" stratejisini benimsemiş, ayrıca "kulak zarınızı patlatacak" diye çevrilebilecek olan birebir çeviri yönteminden kaçınarak cümleyi "canına okuyacak" deyiimiyle vererek yerelleştirme/yerlileştirme işlemini gerçekleştirmiştir.

Örnek 2:

Fransızcası: "Victoire s'efforça d'ordonner et classer ses souvenirs de la veille, toujours sans parvenir à reconstituer le cours de la soirée" (s. 9).

Türkçesi: "Victoire önceki geceye ait anılarını derleyip toparlamaya çalıştı, ama gecenin nasıl geçtiğini hâlâ anımsamıyordu" (s. 6).

Kaynak metinde geçen "ordonner et classer" fiilleri, "derleyip toparlama" şeklinde fiilden deyimleştirme yapılarak dilbilgisel yapılar değiştirilerek ve "sans parvenir à reconstituer" mastar yapıdan şimdiki zamanın hikâyesi şeklinde aktararak yer değiştirme stratejisi uygulanmıştır. Ayrıca "ama" metne dâhil edilerek ekleme işlemine başvurulmuştur.

Örnek 3:

Fransızcası: "Quiconque, à la place de Victoire, eût en pareil cas pris conseil de ses proches mais pas elle, sans famille et tout pont coupé" (s. 9).

Türkçesi: "Böyle bir durumda Victoire'ın yerinde başka biri olsa yakınlarına akıl danıştırdı ama o bunu yapamazdı, ailesi yoktu; köprüleri atmıştı çünkü" (s. 6).

Kaynak metindeki bu tümce eksiltili (ellipse) bir tümcedir. Eksiltili yapı fillerle tamamlanmış ve bunun yanı sıra “çünkü” bağlacı ilave edilerek ekleme stratejisi kullanılmıştır. Ayrıca “akıl danışma” söylemiyle hedef ortama uyarlanan yerelleştirme/yerlileştirme işlemi gerçekleştirilmiştir.

Örnek 4:

Fransızcası: “Retournée à sa place, Victoire s’assoupit comme tout le monde jusqu’en gare de Bordeaux” (s. 11).

Türkçesi: “Victoire yerine döndü ve herkes gibi koltuğuna kurulup Bordeaux Garı’na kadar kestirdi” (s. 7).

Hedef metne kaynak metinde olmayan “ve” kelimesi eklenerek tek cümle iki cümleye dönüştürülmüş hem ekleme hem de dilbilgisel yapıların farklı şekilde kullanılması işlemi olan yer değiştirme stratejisine başvurulmuş ve “kestirdi” deyiimiyle hedef kültürü göz önünde bulunduran yerelleştirme/yerlileştirme işlemi uygulanmıştır. Ayrıca çevirmenin inisiyatifi doğrultusunda Fransızcada küçük harfle yazılan “gare” kelimesi Türkçede büyük harfle yazılmıştır.

Örnek 5:

Fransızcası: “Ces trois mois fixés par Noëlle Valade traçait l’avenir immédiat de Victoire sans qu’elle eût à y réfléchir, lui épargnant le souci de prendre une décision sans doute éperonnée d’hésitation” (s. 15).

Türkçesi: “Noëlle Valade’in söylediği bu üç ay Victoire’in yakın gelecekteki programını belirliyordu, iyi ya, karar alma zahmetinden kurtuluyordu böylelikle, ona kalsa iki de bir karar değiştirirdi” (s. 9-10).

Çevirmen, birebir (sözcüğü sözcüğüne) çeviri stratejisinden kaçınarak serbest çeviri yapmış, açıklama ve çıkarım yöntemiyle yorumlamada bulunmuş ve iletişimsel çeviri yöntemi doğrultusunda seçim yapmıştır. Kaynak metinde olmayan “iyi ya” ifadesini metne dâhil ederek ekleme ve “ona kalsa iki de bir karar değiştirirdi” tümcesiyle de hedef kültürün söylemine uygun düşen yerelleştirme/yerlileştirme yoluna gitmiştir.

Örnek 6:

Fransızcası: “Et dans laquelle, dès le contact mis, surgit une musique immatérielle d’orgue et d’onde” (s. 16).

Türkçesi: “Ve koltuğa oturup kontağı çeviri çevirmez org ve dalga sesleriyle bir müzik yükseldi, gaipten geliyormuşçasına” (s. 10).

Çevirmen, kaynak odaklı çeviri yerine hedef odaklı çeviri yapmış, hedef dilin kültürünü ön plana çıkararak serbest çeviri yöntemini benimsemiş ve “immatérielle” sıfatını “gaipten geliyormuşçasına” şeklinde yorumlayarak yerlileştirme/yerelleştirme stratejisini kullanmıştır. Ayrıca kaynak metinde iki cümle halinde olan yapı hedef metinde tek cümleyle ifade edilerek yer değiştirme yöntemi uygulanmıştır.

Örnek 7:

Fransızcası: “Plus tard elle venait d’inspecter le pavillon en détail, d’ouvrir les penderies vides où s’entrechoquaient des cintres et les tiroirs pleins d’objets incomplets” (s. 18).

Türkçesi: “Daha sonra, evi ayrıntısıyla incelemeye girişmiş, kapağı açıldığında içindeki askıların şingırdadığı boş dolapları açmış, çekmeceleri çekmişti, içlerinde çeşitli eşya, öteberi vardı” (s. 11).

Cümlede, “küçük ev” anlamına gelen dar ve özel yapı olan “pavillon” yerine “ev” denilerek genelleştirme stratejisi devreye sokulmuş, “şingirdama” ve “öteberi” ile hedef kitlenin kültürüne hitap eden yerelleştirme/yerlileştirme yöntemi kullanılmıştır.

Örnek 8:

Fransızcası: “Sur des consoles de dressaient quelques chandeliers vides et lampes sans prise, ainsi que ce qu’on doit appeler un photophore, un soliflore, posés sur des napperons de canevas et de dentelle gâtée” (s. 18).

Türkçesi: “Başucu sehpaları üstünde birkaç boş şamdan ve fişi olmayan lambalar, biri kanaviçe diğeri yıpranmış dantelli iki küçük örtü üstüne konulmuş, adı *fotofor* olması gereken bir tepe lambası ve adı *soliflor* olması gereken tek çiçeklik ince bir vazo vardı” (s. 11).

Hedef dilde tam karşılığı olmayan “photophore” ve “soliflore” eğik şekilde yazılarak olduğu gibi “fotofor” ve “soliflor” şeklinde Türkçe yazım kuralları doğrultusunda alınmış ödünçleme yoluyla yapılan çeviri işlemi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, “soliflore” kelimesi “tek çiçeklik ince bir vazo vardı” şeklinde tanımlanarak açıklama stratejisi kullanılmıştır. Birebir (sözcüğü sözcüğüne) çeviri yerine iletişimsel çeviriye yer verilmiştir.

Örnek 9:

Fransızcası: “Toutes fenêtres ouvertes, il faudrait attendre quelques jours pour que tout cela perde un peu de son odeur, sans jamais sécher complètement” (s. 18-19).

Türkçesi: “Bütün pencereler açık tutulduğunda bütün bunların kokusunun çıkması için birkaç gün gerekirdi, ama yine de tam temizlenemezdi” (s. 11).

Çevirmen “ama” bağlacı aracılığıyla ekleme yoluyla yapılan işlemi gerçekleştirmenin yanı sıra kaynak metnin bağlamından hareketle “kurutmak” anlamına gelen fiili “temizlemek” şeklinde çevirerek çıkarım yöntemine başvurmuş, serbest ve iletişimsel çeviri stratejisini uygulamıştır.

Örnek 10:

Fransızcası: “Victoire finit par se mettre à l’affût sans pouvoir établir leur origine” (s. 20).

Türkçesi: “Victoire sonunda kulaklarını açıp sesleri dinledi, ama seslerin kaynağını çözemedi” (s. 12).

Cümlede, “se mettre à l’affût” “tuzağa yatmak, siperlenmek” anlamına gelip kaynak metnin anlam çerçevesi içinde “kulaklarını açıp sesleri dinledi” şeklinde açıklama yoluyla yapılan çeviri stratejisine başvurularak serbest bir biçimde iletişimsel yöntemle çevrilmiştir.

Örnek 11:

Fransızcası: “Débout, mobile, Victoire parcourrait toutes les pièces du pavillon, ce qui prendrait peu de temps” (s. 33).

Türkçesi: “Ayağa kalktı, hareketlendi, Victoire evin bütün odalarını dolaştı, bu da pek zaman almayacaktı” (s. 19).

Kaynak metinde eksilteli cümlelere sıkça rastlanmaktadır. Çevirmen strateji olarak, bağlamdan hareketle bu cümleleri bir önceki ya da bir sonraki cümlelerin anlamına göre

yorumlayarak bütün haline getirerek çevirme prensibini benimsemiştir. Alıntılanan cümle de eksiltili bir cümledir. Cümlede ekleme işleminin yanı sıra çıkarım yoluyla yapılan çeviri yöntemine başvurulmuş, dilbilgisel olarak sıfatlar fiil halinde ifade edilerek yer değiştirme yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca olumlu cümle olumsuz hale getirilerek dönüştürüm işlemi gerçekleştirilmiştir.

Örnek 12:

Fransızcası: “Une machine du libre-service bancaire lui délivra le solde mal imprimé de son compte qui s'élevait à sept mille neuf cent trente-neuf francs” (s. 37).

Türkçesi: “Bankamatik yedi bin dokuz yüz otuz dokuz frank olan hesabına ait iyi okunmayan bakiyeyi gösterdi” (s. 21).

Çevirmen, “une machine du libre-service bancaire” tamlamasını “bankamatik” şeklinde çevirerek özel bir söylemi genelleştirme stratejisi yoluyla vermiş, bir anlamda standartlaştırma yöntemini benimsemiştir.

Örnek 13:

Fransızcası: “Hors saison, certains jours, Mimizan-Plage, le ciel pâle et le silence y forgeaient une ambiance déprimante de vieux film d'avant-garde revu après sa date de péremption” (s. 43).

Türkçesi: “Tatil mevsimi değildi, o yüzden Mimizan-Plage’da kimi günler kapalı gökyüzü ve sessizlik, miadını doldurmuş olmasına karşın yeniden izlenen eski bir avangard film gibi, buhranlı bir ortam yaratıyordu” (s. 24).

Cümlede, “tatil” sözcüğüyle ekleme yöntemi kullanılmış, “avant-garde” olduğu gibi “avangard” şeklinde Türkçe yazım kuralları doğrultusunda alınarak ödünçleme yoluyla yapılan çeviri stratejisi benimsenmiş, hedef kitlenin kültürüne hitap eden “miadını doldurmuş” deyimi ile yerleştirme/yerlileştirme yoluna gidilmiştir.

Örnek 14:

Fransızcası: “D’abord elle fit l’acquisition d’un sac de voyage robuste, moyen format, poches latérales, fermeture à glissière, où elle serrait son équipement” (s. 43).

Türkçesi: “Önce sağlam bir yolculuk çantası satın aldı, orta boyda, yanlarında ıvır zıvırını koyabileceği fermuarlı cepleri olan bir çantaydı bu” (s. 25).

Çevirmen serbest çeviri yöntemini benimsemiş, hedef dil kitlesi okurlarını göz önünde bulundurarak “équipement” sözcüğünü “ıvır zıvır” şeklinde deyim halinde vererek yerleştirme/yerlileştirme stratejisine başvurmuş ve iletişimsel bir çeviri gerçekleştirmiştir.

Örnek 15:

Fransızcası: “Comme elle ne tirerait pas d’argent de vêtements trop malpropres et parfois déchirés, comme personne n’en voudrait, Victoire les abandonna près d’un collecteur de verre” (s. 50).

Türkçesi: “Victoire, kirli ve kimileri de yırtık çamaşırlar beş para etmeyeceği ve bunları kimse satın alamayacağı için, bir geri dönüşüm kutusunun yanına bıraktı” (s. 28).

Birebir ya da sözcüğü sözcüğüne çeviri yerine serbest çeviri yoluna gidilmiş, hedef dilin kültürüne uyan “beş para etmek” deyimi kullanılarak yerleştirme/yerlileştirme yapılmış, özel kullanımlı “un collecteur de verre” genelleştirme yoluyla yapılan çeviri yöntemiyle “geri dönüşüm kutusu” şeklinde ifade edilmiştir.

Örnek 16:

Fransızcası: “Puis l’argent vint à manquer vraiment” (s. 54).

Türkçesi: “Derken para gerçekten bitmeye yüz tuttu” (s. 30).

Cümlelerin gelişine göre “puis” Türkçe’ye “derken” diye çevrilmiş ve iletişimsel çeviri yöntemine başvurulmuştur. Kaynak dildeki anlam “bitmeye yüz tuttu” söylemiyle hedef kültürle uyumlu hale getirilerek yerelleştirme/yerlileştirme stratejisi yoluna gidilmiştir.

Örnek 17:

Fransızcası: “Et ses contemporains, lorsqu’elle les abordait dans la rue, comprenaient aussitôt que c’était pour l’argent” (s. 55).

Türkçesi: “Sokakta karşılaştığı insanlar dilenci sanıyorlardı onu” (s. 31).

Çevirmen, “çağdaşları” anlamına gelen “ses contemporains” kelimesini özel anlamından sıyrarak genel anlama taşımış ve böylece genelleştirme stratejisi kullanmış, ayrıca “ve” bağlacını kaldırarak çıkarma yöntemine başvurmuş yanı sıra serbest çeviri yaparak kaynak metinde “dilenci” sözcüğü olmadığı halde metnin bağlamından yola çıkarak yorumlama yoluyla çıkarım işlemini gerçekleştirmiş ve iletişimsel bir çeviri yapmıştır.

Örnek 18:

Fransızcası: “Malgré son apparence maussade, une première voiture s’arrêta vite” (s. 56).

Türkçesi: “Cansıkıcı görüntüsüne karşın, biraz sonra bir araba frenleyerek durdu” (s. 31).

Cümlede, “ilk araba çabucak durdu” şeklinde sözcüğü sözcüğüne çeviri yerine “biraz sonra bir araba frenleyerek durdu” denerek serbest çeviri gerçekleşmiş, “ilk” atlanarak çıkarma işlemine başvurulmuş, “frenleyerek” ile ekleme stratejisi devreye sokularak iletişimsel çeviri yapılmıştır.

Örnek 19:

Fransızcası: “Elle était hagarde et ruisselante et semblait sauvage et mutique et peut-être mentalement absente” (s. 57).

Türkçesi: “Ürkmüş ve sırlıslıklamdı ve vahşi görünüyordu ve ağzını bıçak açmıyordu ve belki de aklı başka yerdeydi” (s. 32).

Çevirmen tarafından, “bitkin, bezgin, yabani” anlamlarına gelen “hagarde” bağlama uygun olması açısından “ürkmüş” olarak çevrilmiş ve böylece çıkarım yöntemine başvurulmuş, “sessiz” anlamına gelen “mutique” sıfatı “ağzını bıçak açmıyordu” deyiimiyle verilmiş hem ekleme hem açılama hem de yerelleştirme/yerlileştirme stratejileri bir arada kullanılarak metnin bütünüyle daha uyumlu hale getirilmiştir.

Örnek 20:

Fransızcası: “Ah nom de Dieu, s’écria l’épiciier en contournant précipitamment sa caisse” (s. 65).

Türkçesi: “Hay Allah’ın belası, diye bağırdı marketçi, kasanın çevresini dolaşp seğirterek” (s. 36).

Çevirmen, “hay Allah’ın belası” ifadesiyle ve ayrıca “aceleyle” anlamına gelen “*précipitamment*” yerine “seğirterek” söylemini tercih ederek hedef dile uyarlamış ve seçimini yerelleştirme/yerlileştirme stratejilerinden yana kullanmıştır.

Örnek 21:

Fransızcası: “*Trempée jusqu’aux coutures de ses vêtements, grelottante, elle continuait de pédaler de plus belle et tout à son effort n’aperçut pas le panneau triangulaire prévenant, sur la gauche, d’un virage aigu*” (s. 67).

Türkçesi: “İliğine kadar ıslanan, titreyen Victoire, pedallara adamakıllı asılıyordu ve ne kadar dikkat etse de sol tarafa keskin viraj işareti gösteren bir levhayı fark etmedi” (s. 37).

Kaynak metindeki “*trempée jusqu’aux coutures de ses vêtements*” ifadesi “iliğine kadar ıslanan” olarak, başka bir ifade ise “pedallara adamakıllı asılıyordu” şeklinde çevrilerek yerelleştirme/yerlileştirme stratejilerinden faydalanılmıştır.

Örnek 22:

Fransızcası: “*Comme elles passaient brusquement d’une humidité froide à l’étuve de débit de boissons, les lunettes de Louis-Philippe s’embuèrent dès qu’il eut franchi la porte*” (s. 84).

Türkçesi: “Louis-Philippe eşiği aşip soğuk ve nemli havadan hamam gibi mola yerine girince gözlükleri buharlandı” (s. 46).

Alıntılanan cümlede, “fırın” veya “buhar fırını” anlamındaki “*l’étuve*” kelimesi “hamam gibi” şeklinde çevrilerek hedef dilin kültürüne yakın bir çeviri yapılarak yerelleştirme/yerlileştirme stratejileri uygulanmış ve hedef okuru göz önünde bulunduran bir çeviri stratejisi uygulamaya konulmuştur.

Sonuç

Jean Echenoz’un *Bir yıl* (Un An) adlı romanından hareketle çeviri stratejileri bağlamında, Fransızca metnin Türkçe metinle karşılaştırıldığı çalışmanın uygulama bölümündeki verilerinden yola çıkıldığında, çevirmenin çeviri stratejisi olarak iletişimsel çeviri yöntemini benimsediği görülür. Roman boyunca tarama yöntemiyle bulgularan çeviri stratejileri; ödünçleme, öykünme, ekleme, çıkarma, açıklama, telafi (ikame), çıkarım, özelleştirme, genelleştirme, yer değiştirme, dönüştürüm, uyarlama, standartlaştırma, perspektif kaydırma, yabancılaştırma, yerelleştirme/yerlileştirme, birebir (sözcüğü sözcüğüne) çeviri ile iletişimsel çeviridir. Romanın genelinde yer alan bu çeviri stratejilerinin arasında en az kullanılan; çıkarma, standartlaştırma, perspektif kaydırma, yabancılaştırma yöntemleriyken en çok kullanılanlar; ekleme, çıkarım, açıklama, yer değiştirme, yerelleştirme/yerlileştirme ve iletişimsel çeviri yöntemleridir.

Roman, az sözle çok şey söyleyen minimalist özellikte olduğu için dilbilgisi açısından çoğunlukla eksiltili cümle yapılarından oluşmaktadır. Eksiltili yapıyı tamamlamak çevirmen açısından fazladan bir çaba ister. Sadece yüzeysel yapıyı bilmenin ötesinde, metnin anlamsal oluşum mekanizmalarını da anlamayı, derin yapıyı çözümlemeyi, semantik boşlukları doldurmayı gerektirir. Birebir (sözcüğü sözcüğüne) çevirinin uygun düşmediği eksiltili yapıda, romanın bütününde, çevirmenin genellikle çıkarım yoluyla yapılan çeviri stratejisini benimsediği, ekleme yöntemiyle eksik yapıları tamamlayıcı çeviri tercihleri yaptığı gözlemlenir.

Metin boyunca öne çıkan ve en çok kullanılan strateji yerelleştirme/yerlileştirme stratejisidir. Çevirmenin erek kültürü göz önünde bulundurarak yaptığı çeviri işlemi olan

(Odacıoğlu, 2017, s. 73) yerelleştirme/yerlileştirme erek kültürün ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda dilsel, kültürel, sosyal, dilbilgisel unsurların erek dizgeye uyarlanması yöntemidir. Doğrudan erek kültür içinde geliştirilmiş hissi uyandırdığı için (Berk, 2005, s. 164) hedef kitle okuru tarafından en çok benimsenen stratejidir.

Sonuç olarak, hedef kitlenin beklentisini göz önünde bulunduran, çeviri sürecindeki seçim ve kararlarını bu doğrultuda belirleyen çevirmenin, çeviri işlemini gerçekleştirirken en çok yerelleştirme/yerlileştirme stratejisine başvurduğunun ortaya konulduğu çalışmada çevirmenin özgün metnin anlamsal özünü hedef kültür doğrultusunda aktardığı ve iletişimsel çeviri yöntemini benimsediği bulgulanmıştır. Buradan hareketle çağdaş çevirinin yerelleştirme/yerlileştirme stratejisine yöneldiğini söylemek mümkündür. Çeviri stratejileri, “*metiniçi dilsel örgüleri inceleyen dilbilimsel metin kuramı ile metindışı dilsel-toplumsal bağlamı inceleyen iletişimsel metin kuramı*” (Göktürk, 1994, s. 20) ile yakından ilgilidir ve bu doğrultuda yeni çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Kaynakça

- Berk, Ö. (2005). *Kuramlar ışığında açıklamalı çeviribilim terimcesi*. İstanbul: Multilingual.
- Bengi Öner, I. (2001). *Çeviri terimleri sözlüğü*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Bondarenko, O. (2013). Uluslararası reklam lokalizasyonunda çevirmenin görevi. Yücel, F. (Ed.), *Çeviribilimin Pradigmaları, Çeviri Seçkisi*, içinde (s. 213-226). Çanakkale: ÇNK.
- Boztaş, İ. & Yener, Ş. O. (2005). *Açıklamalı çeviri terimleri sözlüğü*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Demirekin, M. (2014). *Çeviriyorum, Türkçede çeviri sorunları ve eşdeğerlik*. Konya: Eğitim Kitabevi
- Echenoz, J. (2012). *Bir yıl*. M. E. Özcan (Çev.). İstanbul: Helikopter Yayıncılık.
- Echenoz, J. (2014). *Un an*. Paris: Les Éditions de Minuit.
- Göktürk, A. (1994). *Çeviri: Dillerin dili*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Gürçağlar, S. T. (2011). *Çevirini ABC'si*. İstanbul: Say Yayınları.
- İşcen, İ. (2002). *Çevrim Kuramı, Çeviribilimin Temelleri Üzerine*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Odacıoğlu, M. C. (2017). *Çeviribilimde yerelleştirme paradigmasına doğru*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Popoviç, A. (2012). Çeviri çözümlemesinde “deyiş kaydırma” yeniden yaratım. Rifat, M. (Ed.), *Çeviri Seçkisi II, Çeviri (bilim) Nedir?* içinde (s. 87-92). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Stolze, R. (2013). *Çeviri kuramları, giriş*. E. Durukan (Çev.). İstanbul: Değişim Yayınları.
- Suçin, M. H. (2013). *Öteki dilde var olmak, Arapça çeviride eşdeğerlik*. İstanbul: Say Yayınları.
- Yalçın, P. (2015). *Çeviri stratejileri, kuram ve uygulama*. Ankara: Grafiker Yayınları
- Yazıcı, M. (2007). *Yazılı çeviri edinci*. İstanbul: Multilingual.
- Yazıcı, M. (2011). *Çeviribilimde araştırma, disiplinlerarasılıktan disiplinlerötesiliğe*. İstanbul: Multilingual.